| Názov predmetu | LITERÁRNY SEMINÁR | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Časový rozsah výučby | 1. ročník | 2. ročník | 3. ročník | 4. ročník | Spolu |
| Štátny vzdelávací program | | | | | |
| Školský vzdelávací program | | | | 2 | 2 |
| Kód a názov odboru štúdia | 7902 J 00 gymnázium | | | | |
| Stupeň vzdelania | vyššie sekundárne vzdelanie ISCED 3A | | | | |
| Forma štúdia | denná | | | | |
| Dĺžka štúdia | štvorročná | | | | |
| Vyučovací jazyk | slovenský | | | | |

**ÚVOD**

Literárny seminár je voliteľný predmet, ktorý prehlbuje a rozširuje učivo literárnej zložky predmetu jazyk slovenský a literatúra. Je ponúkaný žiakom 4. ročníka.

**CHARAKTERISTIKA**

V predmete sa aplikujú všetky základné princípy, kompetencie a ciele vyplývajúce z iŠVP pre predmet slovenský jazyk a literatúra , ktorý je dostupný na adrese ***www.minedu.sk*** alebo ***www.statpedu.sk*** v sekcii Inovovaný ŠVP

**UČEBNÉ ZDROJE**

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

**Odborná literatúra:**

- Caltíková akol.: Literatúra 1.,2, 3. a4.pre stredné školy, Orbis pictus, Bratislava 2012
- Caltíková a kol.: Slovenský jazyk 1.,2, 3. a 4.pre stredné školy, Orbis pictus, Bratislava 2012
- Caltíková a kol.: Slovenský jazyk-Cvičebnica 1.,2, 3. a 4., Orbis pictus, Bratislava 2012  HincováK., Húsková A.: Slovenský jazyk pre 1. –4. Roč. stredných škôl, SPN, Bratislava 2008  Ihnátková a kol.: Čítanka pre 1. ročník gymnázií a stredných škôl, Litera, Bratislava 1994.
- Ihnátková a kol.: Čítanka pre 2. ročník gymnázií a stredných škôl, Litera, Bratislava 1995.
- Ihnátková a kol.: Čítanka pre 3. ročník gymnázií a stredných škôl, Litera, Bratislava 1995.
- Ihnátková a kol.: Čítanka pre 4. ročník gymnázií a stredných škôl, Litera, Bratislava 1996.
- Obert a kol.: Literatúra pre 1. . ročník gymnázií a stredných škôl, Litera, Bratislava 1994.
- Obert a kol.: Literatúra pre 2. . ročník gymnázií a stredných škôl, Litera, Bratislava 1994.
- Obert a kol.: Literatúra pre 3. . ročník gymnázií a stredných škôl, Litera, Bratislava 1995.
- Obert a kol.: Literatúra pre 4. . ročník gymnázií a stredných škôl, Litera, Bratislava 1996.
- Zilka a kol.: Teória literatúry pre gymnáziá a stredné školy, Poľana s.r.o., Bratislava 2002.
- Ihnátková a kol.: Slovenský jazyk pre 1. -2 . ročník stredných škôl, SPN, Bratislava, 1993.
- Ihnátková a kol.: Slovenský jazyk pre 3. -4 . ročník stredných škôl, SPN, Bratislava, 1994.
- Ondrejovič a kol.: Pravidlá slovenského pravopisu, Veda, Bratislava 2000.
- Ripka a kol.: Príručka slovenského pravopisu pre školy a prax, Ottovo nakladateľstvo, Bratislava, 2005.
- Kačala a kol.: Krátky slovník slovenského jazyka, Veda, Bratislava 2003.
- Pisarčíková a kol.: Synonymický slovník slovenčiny, Veda, Bratislava, 2004.Kráľ, Abel.: Pravidlá slovenskej výslovnosti, SPN, Bratislava, 1996.
- Šalingová a kol.: Slovník cudzích slov, SPN, Bratislava, 1979.

**Ďalšie zdroje:** články a texty z odbornej a populárnovedeckej tlače Slovenský jazyk a literatúra v škole

**Didaktická technika:** dataprojektor, tabuľa, videotechnika.

**Materiálne výučbové prostriedky:** texty, audio a video záznamy, CD, DVD.

**Ďalšie zdroje :** Internet, knižnica, denná tlač, rozhlasové a televízne vysielanie, muzeálne expozície

**OBSAHOVÝ A VÝKONOVÝ ŠTANDARD**

| Téma | | Obsahový štandard | Výkonový štandard |
|---|---|---|---|
| Všeobecné otázky literatúry (6 hodín) | • Estetické osvojovanie sveta<br>• Estetické osvojovanie sveta<br>• Literatúra ako umenie<br>• Literatúra ako umenia<br>• .Literárny systém a literárne podsystémy | Vyvodenie pojmu umelecká literatúra na základe zohľadnenia jej estetickej a poznávacej funkcie.<br>Zavedenie pojmu estetický zážitok.<br>Chápanie umeleckej literatúry ako druhu umenia.<br>Vytvorenie ucelenej predstavy o pojmovom systéme literatúra. | Žiak na základe analýzy konkrétnych literárnych javov pohotovo vytvára vecne a jazykovo správne definície literárnych pojmov a dokáže ich kriticky porovnať s vedeckými definíciami uvedenými v učebnici alebo dostupnej odbornej literatúre. Chápe zásady klasifikácie pojmov a vie zaradiť literárny javy do tried na základe určených spoločných, resp. rozdielnych vlastností. Tieto vedomosti vie využiť pri ktoromkoľvek literárnom jave, ktorý sa vytvoril na vyučovaní. Chápe estetický zmysel umenia a umeleckej literatúry a vie charakterizovať podstatu estetického zážitku. Rozumie estetickej a poznávacej funkcii umeleckého diela a vie tieto pojmy uplatniť pri interpretácii akéhokoľvek primeraného literárneho diela. |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Staršia slovenská a svetová literatúra (22 hodín) | • Orientálna literatúra<br>• Antická literatúra Stredoveká literatúra: rytierska epika, duchovná lyrika, epická próza<br>• Renesančná literatúra: epika, lyrik ľúbostná lyrika, dráma<br>• Slovenská baroková literatúra. | Grécka epická poézia, sformovanie homérskeho eposu. Kanonizovaná postava hrdinu - bojovníka.<br>Sila osudu (predurčenosť) ako hlavný kompozičný princíp výstavby sujetu.<br>Grécke divadlo.<br>Rímska ľúbostná a reflexívna lyrika.<br>Koncepcia postavy bojovníka v službách cirkvi a kráľa.<br>Staroslovienčina – prvý kultúrny jazyk Slovanov na Veľkej Morave.<br>Renesancia – zjednotenie humanistického myslenia a antickej tradície.<br>Umelecká literatúra v období rozpadu jednotnej kresťanskej cirkvi. | Žiak dokáže na základe predchádzajúceho učiteľovho výkladu vysvetliť podstatu eposu, charakterizovať prvky jeho historicky ustálenej kompozície.<br>Žiak vie uviesť charakteristické črty vonkajšej kompozície divadelnej hry (drámy) a určiť prvky vonkajšej kompozície v akejkoľvek hre. Dokáže vysvetliť spoločné a odlišné kompozičné vlastnosti divadelnej hry v porovnaní s veršovanou, resp. neveršovanou epikou.<br>Pozná fázy vnútornej kompozície divadelnej hry a vie ich určiť v akomkoľvek texte klasicky skomponovanej divadelnej hry alebo v jej inscenácii.<br>Vie odlíšiť pojmy monológ, dialóg a replika a vysvetliť zmysel autorskej poznámky, resp. doplniť text divadelnej hry vlastným návrhom autorskej poznámky.<br>Hodnoty a významy obsiahnuté v diele dokáže posúdiť aj v sociálnokultúrnom kontexte doby, v ktorej dielo vzniklo, aj s ohľadom na premeny tohto kontextu uskutočnené počas „života“ diela až po žiakovu súčasnosť.<br>Žiak je schopný zmocniť sa diela na základe všestrannej analýzy |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | | (kompozícia, štylizácia, obsah) a konfrontovať svoj systém hodnôt s hodnotami vyplývajúcimi z diela. Vie reagovať na otázky a kritické poznámky z triedy, vyhodnotiť ich a uvažovať o nich jednak z hľadiska systémovej podstaty diela a jednak z hľadiska vlastných čitateľských postojov. |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Novodobá slovenská a svetová literatúra (18 hodín) | Klasicistická dráma: tragédia, komédia<br>Slovenské národné obrodenie v literatúre<br>Romantizmus ako výraz zmenenej filozofie človeka a života<br>Význam Štúrovej školy pre rozvoj jazyka, literatúry, vedy a politiky na Slovensku.<br>Svetová realistická literatúra Dve vlny slovenského realizmu | Odraz osvieteneckého spôsobu myslenia v klasicistickej literatúre.<br>Hľadanie ideálu večnej a dokonalej krásy, inšpirácia antikou.<br>Význam miery, pravidelnosti a zákonitosti vo výstavbe umeleckého diela.<br>Individualizácia človeka ako prejav neohraničenosti jeho prirodzenej slobody.<br>Idealizácia a monumentalizácia postáv v ich boji so sebou samými, so spoločnosťou, osudom i Bohom.<br>Protiklad ideálneho a démonického.<br>Prínos pozitivizmu a demokratizmu k novému chápaniu prírody a spoločnosti.<br>Vnútorný rozpor v stvárňovaní tzv. životnej pravdy v umení a literatúre.<br>Razantný vpád poznatkov prírodovedy (naturalizmus), psychológie a sociológie do literatúry.<br>Nárast napätia medzi poznávacou a estetickou funkciou umenia a literatúry v období realizmu | Žiak vie analyzovať Kollárov Predspev a uviesť argumenty pri vysvetlení kultúrno-historického a umeleckého významu Slávy dcéry pre slovenskú, českú a prípadne aj inú slovanskú kultúru.<br>Žiak dokáže na základe predchádzajúceho učiteľovho výkladu vysvetliť podstatu eposu, charakterizovať prvky jeho historicky ustálenej kompozície.<br>Žiak vie definovať termín rytmus a sylabický veršový systém, určiť dĺžku slabičného verša.<br>Dokáže identifikovať sylabickú organizáciu verša v akejkoľvek neznámej básni.<br>Vie prečítať akýkoľvek sylabický verš so správnou rytmickou intonáciou.<br>Žiak vie vysvetliť rozdiel medzi sociálnym a psychologickým románom, pričom berie do úvahy, tieto druhy románu sa v praxi často v rôznej miere prelínajú.<br>Je schopný svoje vedomosti využiť pri analýze a určení druhu románu, ktorý prečítal, a podoprieť svoje tvrdenie argumentmi.<br>Chápe podstatu sociálneho typu postavy, vie ju charakterizovať teoreticky, aj konkretizovať jej charakteristiku na základe analýzy prečítaného diela.<br>Vie identifikovať významovú rovinu diela a vysvetliť profiláciu postáv ako autorského modelu kompatibilného so zameraním diela.<br>Žiak pochopil, že umelecké dielo je artefakt, rozumie vzájomným vzťahom medzi autorom, realitou a dielom a vie vysvetliť, že umelecké dielo je subjektívny svet cieľavedome vytvorený autorom podľa jeho vlastných hodnôt, mier a estetického cítenia.<br>Hodnoty a významy obsiahnuté v diele dokáže posúdiť aj v sociálnokultúrnom kontexte doby, v ktorej |
| | | | dielo vzniklo, aj s ohľadom na premeny tohto kontextu uskutočnené počas „života“ diela až po žiakovu súčasnosť |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Slovenská a svetová literatúra 20. storočia (14 hodín) | ▯ Poézia impresionizmu a symbolizmu<br>▯ Objav čistej lyriky Experimentálna próza Impresionistické a expresionistické prvky v próze Impresionistické a expresionistické prvky v próze<br>▯ Nekonečná rozmanitosť výpovedí o vojne<br>▯ Literárny existencializmus Hippies, beatnictvo a ich priemet do literatúry<br>▯ Pokus o vzburu vnútri socialistického realizmu na Slovensku Postupný vznik postmoderny | Sformovanie zásad avantgardnej prózy a drámy.<br>Modernizácia realistického románu v dielach naturistov a expresionistov.<br>Revitalizácia spoločenskej funkcie umenia a literatúry ako dôsledok vojnovej tragédie ľudstva a obnovenia pocitu kolektívnej zodpovednosti ľudí za svoje osudy.<br>Vplyv militantného anarchizmu, globalizmu a mediálnej manipulácie spoločnosti, najmä mládeže, na umenie a literatúru.<br>Snaha o nivelizáciu a relativizáciu tradičných spoločenských hodnôt, dekompozícia literárnej výpovede o svete. | Žiak vie výrazne a jazykovo správne prečítať text akejkoľvek básne a uplatniť pri tom vlastné frázovanie.<br>Svoj spôsob čítania dokáže odôvodniť.<br>Rozumie princípu voľného priraďovania lyrických pasáží v básni, dokáže vystihnúť vnútornú spojitosť v kompozícii básnickej výpovede a svoj názor vie v relatívne ucelenej podobe verbálne prezentovať v diskusii. Vie argumentmi zo zvukovej, lexikálnej, syntaktickej a štylistickej analýzy veršov obhajovať svoje stanovisko, ale zároveň chápe relatívnosť a vysokú subjektívnosť tejto syntézy a hodnotenia.<br>Po diskusii sa dokáže vrátiť k svojmu stanovisko a na základe prijatých informácií rozšíriť, prehĺbiť alebo pozmeniť svoju pôvodnú mienku. V diskusii je uvoľnený, ústretový a rešpektuje názory svojich spolužiakov.<br>Žiak pozná chronologický a retrospektívny kompozičný postup, dokáže vysvetliť rozdiely medzi nimi a dokumentovať ich použitie v akomkoľvek epickom (prozaickom, dramatickom) diele.<br>Vie objasniť koncepčný zmysel retrospektívy a zobraziť jej usporiadanie grafickou metódou.<br>Rozumie estetickej funkcii retrospektívy, vie poukázať na jej dôsledky v dramatickosti rozprávania, koncepcii postáv a vo vyústení diela do rozuzlenia (pointy). Aj pri diele s jedinečným kompozičným postupom dokáže<br>zostaviť fabulu a rekonštruovať z nej klasickú osnovu vnútornej kompozície.<br>Žiak chápe aspoň základné vymedzenie postmoderného prozaického diela, ktoré nezobrazuje realitu v priamočiarom zmysle.<br>Rozumie imaginatívnemu prístupu autora k časovým a priestorovým súvislostiam, je schopný pochopiť alebo aspoň vycítiť alegorické prvky v dejovom pláne diela.<br>Zároveň prejavuje schopnosť brániť sa sugestívnosti literárneho textu a dokáže alebo sa aspoň usiluje |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | | nahliadnuť za exhibície v rovine deja a výrazu a rozpoznať prítomnosť, resp. absenciu významového plánu v diele. Hodnoty a významy obsiahnuté v diele dokáže posúdiť aj v sociálnokultúrnom kontexte doby, v ktorej dielo vzniklo, aj s ohľadom na premeny tohto kontextu uskutočnené počas „života“ diela až po žiakovu súčasnosť |

## KRITÉRIA HODNTENIA A KLASIFIKÁCIE

### 1. Spôsoby a formy hodnotenia

| Hodnotené výstupy žiaka | Forma preskúšania | Časový rozsah | Spôsob hodnotenia | Druh a frekvencia hodnotenia v jednom polroku |
|---|---|---|---|---|
| **Tematická písomná práca** | písomná práca z učiva celého tematického celku | 20 - 40 min | klasifikácia/percentuálne hodnotenie | vždy po ukončení tematického celku |
| **Priebežná malá písomná práca alebo test** | písomná práca alebo test na overenie základných vedomostí a zručností | do 15 minút | klasifikácia/percentuálne hodnotenie | priebežne (stanoví učiteľ) |
| **Ústna odpoveď** | odpoveď pri tabuli | 5 – 15 minút podľa náročnosti | klasifikácia/percentuálne hodnotenie (slovné hodnotenie, sebahodnotenie, rovesnícke hodnotenie) | aspoň 1 známka |
| **Aktivita, záujem o predmet...** | čiastkové aktivity na hodine, výberové čiastkové domáce úlohy | časť vyučovacej hodiny, domáca práca | prihliadnutie súhrnnej klasifikácie/percentuálne hodnotenie | 1 = +2%<br>2 = +1%<br>3 = 0%<br>4 = -1%<br>5 = -2% |

### 2. Tabuľka na hodnotenie písomných prác/testov. Stupnicu je možné upraviť podľa charakteru písomnej práce/testu (tematická/priebežná).

| Známka | percentá |
|---|---|
| výborný | 100% - 90% |
| chválitebný | 89% - 75% |
| dobrý | 74% - 50% |
| dostatočný | 49% - 30% |
| nedostatočný | 29% - 0% |

### 3. Kritériá na hodnotenie ústnej odpovede

| Známka | Percentá | Popis | Slovné hodnotenie |
|---|---|---|---|
| **výborný** | 100 – 90% | Samostatne, logické členenie, bezchybne, príp. menšie nepresnosti. | vynikajúco, bezchybne, výborne |
| **chválitebný** | 89 – 75% | Samostatne, menšie zásahy učiteľa, veľmi dobre, len malé chyby. | veľmi dobre, prevažne správne |

| | | | |
|---|---|---|---|
| **dobrý** | 74 – 50% | Dobre, väčšie nedostatky, nesamostatne, odpoveď na základe otázok učiteľa. | priemerne, dobre |
| **dostatočný** | 49 – 30 % | Nepresne, slabo, výrazné chyby, nesamostatne, prevažne nesprávne odpovede na otázky učiteľa. | podpriemerne,<br>slabo,<br>prevažne nesprávne |
| **nedostatočný** | 29 - 0% | Zásadné nedostatky | nedostatočne, neúplne<br>a nepresne |

**4. Podmienky celkovej klasifikácie**

- Žiak je na konci klasifikačného obdobia klasifikovaný, ak získal minimálne tri známky a napísal 50% písomných prác.
- Výsledná známka je priemerom všetkých získaných percentuálnych hodnotení, ku ktorému sa pripočítajú percentá za aktivitu a následne sa premení na známku podľa tabuľky:

| Známka | Percentá |
|---|---|
| výborný | 100% - 90% |
| chválitebný | 89% - 75% |
| dobrý | 74% - 50% |
| dostatočný | 49% - 30% |
| nedostatočný | 29% - 0% |